

Premi Sant Joan de literatura catalana

Sant Joan a la conquesta de València

Joan Ripoll

No es tracta pas de modificar el contingut de les antigues Cròniques medievals que ens explicaven les conquestes de València o de Mallorca, sinó de constatar com, avui, més pacíficament i per obra de la literatura, Sabadell s'ha aproximat a València a través del Premi Sant Joan, que convoca anualment la Caixa de Sabadell.

València, al capdamunt

Era la setzena vegada que la convocatòria del Premi Sant Joan trucava a la porta dels escriptors catalans, aquests repartits per tot l'antic territori: el Principat, la Catalunya Nord, les Illes i el País Valencià, i a fe que molts contestaren amb generositat tot portant al concurs un total de vuitanta-una obres, una xifra rècord no ja en la història del premi, sinó a ben segur en la història de tots els premis literaris catalans. La varietat de temes i d'estils era assegurada, així com una qualitat mitjana estimable, atès que concorrien noms prestigiosos de les nostres lletres, alguns sota la disfressa mal dissimulada del pseudònim.

De les vuitanta-una obres presentades, després de batalles dialèctiques considerables, n'arribaren a la contesa final set, amb la característica que entre elles es classificaven tres obres provinents de les terres valencianes, d'entre les cinc que es comptaven d'aquella provinença. Diguem-ho de seguida: foren *Semelàlies*, d'Ibn Alí Bey –en doble pseudònim–, *L'optimista*, del professor de Castelló Lluís Meseguer, i *Noumènia*, de Montserrat Font –un altre pudorós doble pseudònim–. Tres obres –afegim-ho– que es classificaren, exactament, en els tres primers llocs: Sant Joan havia conquistat ja València d'una vegada per sempre.

L'obra premiada

Com és de domini públic, resultà guanyadora del concurs l'obra *Semelàlies*, presentada pel mateix "fill d'Alí Bey", i un cop revelat el secret resultà que l'obra es deia, de fet, *Seducions de Marràqueix* i el seu autor era Josep Piera. L'autor valencià és prou conegut en els medis literaris catalans, en els quals se situa com un dels genuïns representants de la generació de

1970: es donà a conèixer, d'antuvi, com a poeta, i compta amb una generosa bibliografia en llibres de poesia, narrativa i assaig, així com amb guardons tan significatius com l'Andròmina, el Carles Riba, el Josep Pla i el Josep Vallverdú.

Piera, doncs, no és pas un desconegut, però cal dir que amb el seu nou llibre assoleix el cim d'una escalada constant envers l'estudi d'un món que li és car: el de les terres i les cultures del sud; així com abans s'havia aproximat al misteri de Nàpols, de Grècia o de Sicília, heus aquí que ara s'endinsa en el misteri i el color del Marroc. És així com Piera emprèn un viatge literari a Marràqueix, que l'encisa amb múltiples seduccions: el paisatge, el color, l'aigua, els tipus, els mercats, tota aquella "multitud aguirigallada que Marràqueix guarda". L'autor queda tan encisat, que malda per transmetre al lector totes aquestes sensacions íntimes que el viatge li provoca, i ho fa amb un llenguatge que, essent ric i precís, vol acostar-se al llenguatge oral del país que reflecteix.

L'obra no és pas una guia turística, ni una descripció pintoresca d'un país exòtic, sinó un recull de sensacions subjectives de l'autor davant un món que se li fa entranyable, i per això el busca pels carrers i places, en una excursió nocturna, en la biblioteca de l'amic que l'acull: d'aquí en sortirà l'evocació d'Alí Bey, un aventurer català del segle passat que es deia Domènec Badia, i que es féu tan moro que els mateixos moros s'ho van creure. Tantes motivacions asseguruen una lectura delectable d'aquest llibre, una proposta llaminera de viatge literari, ara coronada amb el Premi Sant Joan.

Més valencians, encara

Tot endinsant-se per terres valencianes, el Sant Joan acollí com a finalista un autor pràcticament inèdit: Lluís Meseguer, amb el seu llibre *L'optimista*, un recull de reflexions, records, notes de lectura, aforismes, que l'autor escriu amb enginy i vigor, i que reflecteix un pensament molt elaborat i una experiència humana notable. Gènere difícil, que requereix un bon domini de l'escriptura per tal de no caure en les repeticions o les banalitats, i que Meseguer salva honorablement: l'atenció que li prestà el jurat avala una qualitat no gens freqüent en intents semblants.

I encara el tercer lloc recalà en les terres valencianes, en concedir-se a una novel·la que s'empara sota el pseudònim de "Noumènia", i –sembla– obra d'un autor jove que també s'amaga en el pseudònim femení de Montserrat Font. Es tracta d'una història molt imaginativa, ambientada en una ciutat provinciana portuguesa que, iniciant-se en un to de placidesa i nostàlgia, tot d'una dóna un tomb, canvia de registre i esdevé una trepidant aventura policíaca, en clau de paròdia de la novel·la negra. És

una aposta arriscada, en la qual l'autor-autora s'hi juga molt, i per això mateix caldrà tenir-lo en compte en futures compareixences.

Els altres finalistes

Seguint l'ordre de la classificació final, cal referir-se a *La cambra de Virgínia*, obra de Montserrat Galícia, biografia novel·lada de Virgínia Woolf, escrita amb molta finor i elaborada tècnica, per tal com la figura de Virgínia és vista des de tres punts de vista diferents i complementaris: el d'una noia que n'ha d'escriure una biografia; el de l'àvia que, essent periodista de jove, la va entrevistar; i de la mateixa Woolf en els seus escrits.

En un registre ben diferent, Enric Jardí presentà un assaig històric sobre *Companys i el 6 d'octubre*. Escriptor avesat a la biografia, advocat, home d'experiència, Jardí aporta una descripció minuciosa sobre una figura i uns fets cabdals per a la història catalana contemporània, que enriqueix amb notes i bibliografia; ho fa, com sempre, amb l'objectivitat i el bon estil que el caracteritzen, i l'obra és una bona demostració de com un tema polèmic pot ser descrit i analitzat en les seves exactes dimensions.

La novetat i sorpresa del concurs fou la presència del sabadellenc Joan Vilacasa, pintor i escriptor, que aportà una novel·la ben personal, molts anys després de no conrear el gènere. Es tracta de *Doble negre*, una història satírica –però vertadera– sobre el món de l'art, una continuació, en certa forma, de la seva primera novel·la, *Doble blanc*. Si allà el rerefons de l'ambient artístic transcorria entre pintors, ara s'ambienta entre galeristes i els seus tripijocs, un clima que Vilacasa descriu amb intenció crítica i amb un bon estil literari, com li és habitual. Pot dir-se, per resumir, que *Doble negre* ofereix un doble registre: és una novel·la divertida i que, a més, fa pensar.

Tanca la desfilada un llibre molt interessant, provinent d'un autor andorrà desconegut: *L'enigma de Constantí*, d'Albert Salvadó. És una evocació autobiogràfica de l'emperador romà Constantí, que, en una nit de febrós insomni, repassa els avatars de la seva vida. Escrita amb precisió i elegància, l'obra evoca il·lustres precedents literaris i en manté una digna comparació.

Aquesta és la crònica, en fi, de com entre set obres notables, Sant Joan es llançà a la conquesta de València, terra de bons escriptors catalans.